

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка

Кафедра народних інструментів

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної програми, проректор з науково-педагогічної діяльності та інноваційного розвитку, професор

Юрій СОКОЛОВСЬКИЙ
27 серпня 2024 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи, доцент

Богдан ДАШАК
28 серпня 2024 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових інструментів, доцент

Тарас ЛАЗУРКЕВИЧ
27 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Спеціальний клас (творчий проєкт)»

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Баян, акордеон
Статус	Обов'язкова компонента освітньої програми (ОК1.1)
Загальний обсяг	9 кредитів ЄКТС (270 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен (1, 2), Атестаційний екзамен (3)
Термін викладання	1– 3 семестри
Факультет	Факультет оркестрових інструментів
Форма навчання	Денна, заочна

Робоча програма навчальної дисципліни «СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС (творчий проєкт)» для профілізації «Баян», «Акордеон» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена, відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 серпня 2024 року (Протокол № 1).

Розробники:

ПОСІКІРА Людмила Кузьмівна – завідувач кафедри народних інструментів, народна артистка України, професор

КУЖЕЛІВ Дмитро Олександрович – кандидат мистецтвознавства, професор кафедри народних інструментів

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри народних інструментів

від ”_27_” __серпня__2024 р., протокол № _1_

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета програми – підготовка високопрофесійних фахівців, які володіють навичками виконавської діяльності у сфері виконавства на баяні, акордеоні зокрема та музичного мистецтва загалом.

Основним **завданням** дисципліни є навчання студентів особливостям специфіки баянного виконавства та професійному застосуванні набутих ними знань і навичок у майбутній фаховій виконавській та педагогічній діяльності.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3.Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.

ЗК4.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8.Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК9.Здатність працювати автономно.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1.Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню/інтерпретації/аранжуванню та перекладу музики.

СК4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській/диригентській/композиторській/педагогічній діяльності.

СК5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

СК7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

РН1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та науково-педагогічної діяльності.

РН2. Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

РН3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

РН5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин на тиждень за семестрами (денна, заочна) та загальна кількість годин в семестрі (денна, заочна)		
	Екзамени	Заліки	Атестаційні екзамени		Загальний обсяг	Аудиторних	Самостійна робота (денна/заочна)	С е м е с т р и					
								1	2	3			
								Кількість тижнів в семестрі					
								15/4	15/2	15/4			
ОК1.1.Спеціальний клас (творчий проєкт)	1,2	-	3	9	270	90/45	-	90/45	-	180/225	2/15	2/15	2/15

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота (денна/заочна)	
				Всього (денна/заочна)	у тому числі:			
					лекційні	Індивідуальні (денна/ заочна)		практичні
I		6	180	60/30		60/30		120/150
	1	3	90	30/15		30/15		60/75
	2	3	90	30/15		30/15		60/75
II		3	90	30/15		30/15		60/75
	3	3	90	30/15		30/15		60/75
Всього		9	270	90/45		90/45		180/225

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТВОРИ ПІДВИЩЕНОЇ СКЛАДНОСТІ.

Індивідуальні заняття

I курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
1 семестр			
1	Тема 1	Циклічний твір великої форми	10/5

2	Тема 2	Поліфонічний твір	10/5
3	Тема 3	Кантиленний твір	10/5
Разом			30/15
2 семестр			
4	Тема 1	Віртуозний твір	10/5
5	Тема 2	Циклічний твір великої форми	10/5
6	Тема 3	Твір українського композитора (або обробка народної мелодії)	10/5
Разом			30/15
Всього годин			60/30

II курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
3 семестр			
7	Тема 1	Циклічний твір (цілість)	10/5
8	Тема 2	Поліфонічний твір	10/5
9	Тема 3	Віртуозний твір	10/5
Разом			30/15

Самостійна робота

I курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин
1 семестр			
1	Теми 1-3	Опрацювання виконуваних творів.	55/70
2	Підсумковий контроль (екзамен)		5/5
2 семестр			
3	Теми 1-3	Знайомство з різноманітними інтерпретаціями. Робота над художнім змістом.	55/70
4	Підсумковий контроль (екзамен)		5/5
Всього годин			120/150

II курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
3 семестр			
5	Теми 1-3	Робота над втіленням художнього образу програмного репертуару.	50/65
6	Підсумковий контроль (Атестаційний екзамен)		10/10
Всього годин			60/75

ПРИБЛИЗНИЙ РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК
Поліфонічні твори (перекладення для баяна, акордеона)

Барбер С.	Фуга з Сонати для фортепіаноеs-moll
Бах Й.-С.	Органнапрелюдія та фуга g-moll
Бах Й.-С.	Органнапрелюдія та фуга Es-dur
Бах Й.-С.	Органнафантазія та фуга g-moll
Бах Й.-С.	Хроматичнафантазія та фуга d-moll
Бах Й.-С.	Англійськісюїти
Ліст Ф.	Прелюдія та фуга на тему ВАСН
Шостакович Д.	Прелюдія та фуга № 24 з поліфонічного циклу

Оригінальніполіфонічні твори

Журбін О.	Фантазія та фуга
Наймушин Ю.	Поліфонічнасюїта
Хатрік Ю.	Інтродукція, фуга та фінал
Чайкін М.	Поліфонічнасюїта
Шишаков	24 прелюдії та фуги
Шведас В.	Токата і фуга

Оригінальніциклічні твори

Бонаков В.	Соната-балада
Бреме Г.	Паганініана

Губайдуліна С.	Соната
Золотарьов Вл.	Іспаніада. Соната № 3
Зубицький В.	Карпатська сюїта. Соната a-moll
Репніков А.	Концерт № 3
Холмінов О.	Сюїта
Чайкін М.	Соната № 1

Циклічні твори

(перекладення для баяна, акордеона)

Бах Й.-С.	Італійський концерт
Бах Й.-С.	Чакона
Вебер К.-М.	Концертштюк. Соната C-dur
Косенко В.	Пасакалія
Ліст Ф.	Угорська рапсодія № 6
Мендельсон Ф.	Серйозні варіації
Моцарт В.-А.	Соната № 13. Фортепіанна фантазія c-moll
Месіан О.	Сюїта „La Nativité du Seigneur”

Оригінальні твори малої форми

Берінський С.	3 п'єси у моветоні
Власов В.	Токата. Експромт. Парафраз на народну тему
Вюртнер Р.	„Кампанелла”. „Кармен-фантазія”
Гридін В.	„Їхав козак за Дунай” – обр. укр. нар. пісні. „Утушка луговая” – обр. рос. нар. пісні
Губайдуліна С.	“Deprofundis”

ДрангаЮ. казачка”	Концертнап’єса на тему М.Блантера,,Черноглазая
Маліх	Токата
Рунчак В.	Присвячення Шостаковичу
Якобі В.	Дивертисмент

Твори малоїформи
(перекладення для баяна, акордеона)

Бащині А.	„Танокгномів”
Бетховен Л.	Рондо G-dur
Венявський Г.	Скерцо-тарантела
Ліст Ф.	„Хоровод гномів”. Етюдf-moll
Мошковський М.	Іспанський каприс
Прокоф’єв С.	Скерцо a-moll
Рахманінов С.-Яшкевич І.	Італійська полька
Сарасате П.	Циганськінаспіви
Сен-Санс К.	Інтродукція. Рондо-каприччіозо
Стравінський І.	„Масляниця” з балету „Петрушка”
Шуберт Ф.	„Лісовийцар”. Експромтес-moll
Штраус Й.-Яшкевич І.	„Весняні голоси”

Зразок програмних вимог:

1. Д.Шостакович Прелюдія та фуга (B-dur)
2. Вл.Золотарьов Соната №3

Послідовність проходження репертуару, а також обсяг творів та кількість годин індивідуальних занять і самостійної роботи визначається викладачем доволіно, у залежності від творчого потенціалу та індивідуальних особливостей розвитку кожного студента. Під час навчання викладач повинен враховувати й необхідність охоплення (у межах зазначених розділів) якомога більшої кількості творів різних за змістом, формою та жанрами.

До екзаменів та атестаційного екзамену допускаються студенти, які виконали семестрові тематичні вимоги.

Всі програмові твори, що виносяться для виконання на екзаменах та атестаційному екзамені обов'язково виконуються напам'ять.

Програма випускного атестаційного екзамену на здобуття ступеня «магістр» складається з різноманітних за стилями творів, що були представлені в семестрових програмових вимогах і включає:

1. Поліфонічний твір
2. Циклічний твір
3. Віртозний твір
4. Кантиленний твір
5. Твір українського композитора (або обробка народної мелодії)

Зразок атестаційної програми:

1. Й.-С. Бах Прелюдія та фуга (fis-moll) з II т. ДТК
2. В.Рунчак Сюїта «Портрети композиторів»
3. Г.Венявський Скерцо-тарантела
4. Ф.Куперен «Тростини»
5. В.Булавко обробка української народної пісні «Гандзя»

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	
30-31	E	задовільно
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу. Він складається з об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінки. Під “суб'єктивним”, в даному випадку, розуміється обдарованість виконавця. Під “об'єктивним” – його ставлення до професії, що виявляється у виконанні даної програми. Базове поняття критерію оцінки – це “художнє враження”, яке містить основні компоненти оціночних факторів.

Виконання оцінюється за національною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

90-100 (A) – «відмінно»

Дуже високий рівень виконавської майстерності (яскрава музикальність та артистизм, сценічна витримка, яскраве образно-емоційне наповнення, тонке відчуття ансамблю, стабільне виконання програми).

Високий рівень технічної майстерності: бездоганне володіння технікою кантилени, рухливості, володіння різноманітними тембральними барвами, динамічною градацією.

Досконале виконання програми: високий рівень складності, розуміння форми, стилю та жанру, професійне виявлення особливостей авторського тексту, зрілість інтерпретації. Серйозне ставлення студента до обраної професії. Висока працездатність.

82-89 (B) – «дуже добре»

Високий рівень виконавської майстерності (переконлива музикальність та артистизм, сценічна витримка, відчуття ансамблю, стабільне виконання програми).

Добрий рівень технічної майстерності, добре володіння різноманітними тембральними барвами, динамічною градацією.

Добре виконання програми: достатньо високий рівень складності, добре відчуття форми, стилю та жанру, змістовність інтерпретації. Серйозне ставлення студента до обраної професії. Добра працездатність.

74-81 (C) – «добре»

Достатньо високий рівень виконавської майстерності (достатня музикальність та артистизм, сценічна витримка, відчуття ансамблю, стабільне виконання програми).

Достатнє володіння виконавськими прийомами та використанням тембральних барв.

Достатньо добре виконання програми: достатньо високий рівень складності, добре відчуття форми, стилю та жанру, змістовність інтерпретації. Серйозне ставлення студента до обраної професії. Добра працездатність.

64-73 (D) – «задовільно»

Посередній рівень виконавської майстерності (слабка сценічна витримка, обмежена музикальність, відсутність артистизму, образного мислення, скромний емоційний фактор, нестабільне виконання програми).

Середній рівень технічної майстерності: недостатнє володіння технічними ресурсами, збіднене тембральне звучання.

Задовільне виконання програми (середній рівень складності, не повне розуміння інтерпретації, форми, стилю, стилю та жанру, недостатня професійна інтерпретація).

Задовільне ставлення студента до обраної професії. Середня працездатність.

60-63 (E) – «достатньо»

Низький рівень виконавської майстерності (відсутність музикальності, артистизму, образного мислення, сценічної витримки, нестабільне виконання програми, недостатнє володіння виконавською технікою, тембральна бідність, відсутність емоційного насичення,

Незадовільне виконання програми (низький рівень складності, відсутність будь-яких виконавських засобів для інтерпретації творів, неточне інтонування, відсутність ритмічної стабільності, неуважне ставлення до вивчення нотного тексту твору.

Низька працездатність.

35-59 (FX) – «незадовільно»

Дуже низький рівень виконавської майстерності (відсутність музикальності, артистизму, образного мислення, сценічної витримки, нестабільне виконання програми.

Дуже слабе володіння технічними ресурсами виконання.

Незадовільне виконання програми (низький рівень складності, відсутність будь-яких виконавських засобів для інтерпретації творів, нечисте інтонування, відсутність ритмічної стабільності, неуважне ставлення до вивчення нотного тексту виконуваного твору.

Низька працездатність.

0-34 (F) – «незадовільно»

Відсутність виконавських можливостей.

Відсутність практичних можливостей, вияв повної безпорадності у виконавстві, відсутність зацікавлення до навчання.

Необдуманість студентом вибору професії.

Низька працездатність.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни «Спеціальний клас (творчий проєкт)» інтегрує методи різних структур, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на атестаційному екзамені.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Алексєєв І. Викладання гри на баяні. К., 1957.
2. Горенко Л. Робота баяніста над музичним твором. К., 1982.
3. Грінченко М. Історія української музики. – К., 1922.
4. Гуменюк А. думка, 1967. Українські народні музичні інструменти. – К.: Наукова Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. – К., НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1998.
5. Давидов М. Методичні принципи професора М.М. Геліса як основа освітньо-кваліфікаційної характеристики студента-народника // Актуальні питання баянно-акордеонного виконавства та педагогіки в мистецьких закладах. Вип. 3. –Луганськ, 2007
6. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяніста. – К., 1983. Давидов М. Проблеми розвитку академічного народноінструментального мистецтва в Україні. – К., Вид. ім. Олени Теліги, 1998.
7. Давидов М. Теоретичні основи перекладення інструментальних творів для баяна. К., 1977.
8. Давидов М. Фахове мислення музиканта // Виконавське музикознавство академічного народно-інструментального мистецтва України. – Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К., 2015.
9. Заїчко Т. Читання нот як ефективний засіб розвитку творчих здібностей баяніста/акордеоніста // Народно-інструментальне мистецтво на зламі XX XXI століть. – Дрогобич, 2007.
10. Карась С., Чембержі М. Світовий музичний інструментарій: Книга перша / Сергій Карась, Михайло Чембержі. – Львів: Вид. Тетюк Т.В., 2014. – 56 с. з іл.
11. Карась С. “Пасакалія c-moll Й.С. Баха: порівняльна характеристика інтерпретацій В.Зубицьким та Ю.Сидоровим” / Виконавське

- музикознавство. Науковий вісник / за редакцією М.А. Давидова. – Вип. 22 – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2016. – С. 218-236.
12. Антоніо Вівальді. Цикл концертів “Чотири пори року” у перекладенні Сергія Карася: Навчально-методичний посібник / [упорядники та автори текстів А.Душний, Б.Пиц]. – Дрогобич : Посвіт, 2017. – 88 с.
 13. Карась С., Чембержі М. Світовий музичний інструментарій : книга друга / Сергій Карась, Михайло Чембержі. – Львів : Видавець Тетюк Т.В., 2017. – 40 с. + 12 з.іл.
 14. Карась С., Катрич О. До питання технічних особливостей сучасного баянаакордеона // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал / Сергій Карась, Ольга Катрич. – К. : Міленіум, 2018. – №4. С. 276-280. (Web of Science).
 15. Коцюба М. Деякі прийоми звуковидобування на баяні. - К., 1984.
Мантулев Е. Основні прийоми та принципи формування раціональної аплікатури баяніста // Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ –ХХІ століть. – Дрогобич, 2007.
 16. Мірек А. Основи постановки акордеоніста. К., 1974. Олексюк О. Методика викладання гри на народних інструментах. – К, 2004.
 17. Паньков В. Гами, тризвуки, арпеджіо для вибірного баяну. К., 1982.
Семешко А. Виконавська майстерність баяніста. – Тернопіль, 2009.
 18. Сташевська І. Основні види творчої діяльності дітей в процесі елементарного музичного виховання (німецький досвід) // Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ –ХХІ століть. – Дрогобич, 2007.